

Verslag We Feed the City en Voedselkaravaan in Amsterdam, zaterdag 23 juni 2018

Op 23 en 24 juni vond het We Feed the City festival plaats in het Tropeninstituut in Amsterdam. Een kleurrijke voedselmarkt, een 'Food Safari' in de aangrenzende Indische Buurt, een gevarieerd filmprogramma en een serie workshops onder de titel 'Samen bouwen aan een Amsterdams voedselbeleid' vormden het programma. De uitvoering en organisatie lag in handen van de Food Council MRA samen met het landelijke Voedsel Anders netwerk, in het kader van de landelijke Voedselkaravaan, ANMEC, Slow Food Youth Network Amsterdam, Van Amsterdamse Bodem en het KIT.

Beeld en geluid

Dit is tekstverslag weerspiegelt met name de bevindingen uit de workshops. Als intro voor de bijeenkomst zijn drie inspirerende filmpjes gemaakt : [Stadstuinderijen in Amsterdam](#). Een impressie van de bijeenkomst geeft [De Voedselkaravaan - pleisterplaats Amsterdam](#).

Aanbevelingen voor een echt duurzaam voedselbeleid in Amsterdam

Na de aftrap door Arnold van de Valk (Food Council MRA) gaf Henk Renting (Voedsel Anders) een kort overzicht van nationale en internationale ontwikkelingen in voedselbeleid. Sebastiaan Aalst (Van Amsterdamse Bodem) zoomde in op de Amsterdamse context door het Amsterdams voedselbeleid te beschrijven en een aanzet te geven voor een revitalisatie. Anne Luz Pijnenburg (Slow Food Youth Network Amsterdam) demonstreerde hoe zij met de We Feed the City voedselsafari een bijdrage leveren aan het voedselbeleid in de buurt. Tenslotte maakte Han Wiskerke (hoogleraar Rurale Sociologie aan de Wageningen Universiteit) duidelijk hoe deze ontwikkelingen te plaatsen zijn in een stedelijke context (bijlage Voedsel als stedelijke uitdaging en kans).

Voorstellen voor een ambitieus lokaal voedselbeleid zijn gedaan door Van Amsterdamse Bodem in het tienpuntenplan '[Verder met Voedsel in Amsterdam](#)'. De Food Council MRA lanceerde haar regionaal voedselmanifest en ook Voedsel Anders zette [tien suggesties voor een duurzaam voedselbeleid](#) aan nieuwe gemeentebesturen op een rijtje. Allemaal exercities die tot doel hebben te komen tot een gemeenschappelijke basis van waaruit diverse partijen, politieke en maatschappelijke stakeholders beleid kunnen maken.

Aansluitend op de ambitie van het nieuwe college in Amsterdam om in te zetten op het bevorderen van stadslandbouw en het vervolgen van de huidige voedselstrategie, hebben bewoners, boeren en ondernemers tijdens de We Make The City in interactieve workshops aan praktische voorstellen en concrete aanbevelingen gewerkt op vier centrale aandachtspunten voor lokaal voedselbeleid:

1. Ruimte voor stadslandbouw en eetbaar groen
2. De grazende stad: hoe bepaalt de voedselomgeving wat we eten?
3. Versterken en opschalen van korte ketens van boer naar consument
4. Eerlijke handel van Amsterdam met de wereld

Deze interactieve sessies resulteerden in een veelheid aan creatieve en constructieve ideeën voor het versterken van het voedselbeleid in Amsterdam en de regio. Een selectie van

bouwstenen werd aan het eind van de dag gepresenteerd aan Mara van der Kleij, projectleider duurzaamheid bij de gemeente Amsterdam, als inbreng voor de uitwerking van het voedselbeleid van het nieuw aangetreden college van B&W.

Hier volgen de voornaamste aanbevelingen:

1. Ruimte voor Stadslandbouw en Eetbaar Groen

Nieuwe groene en duurzame visie op ruimtelijke ordening

- Neem stadslandbouw op als categorie in de bestemmingsplannen en overweeg een minimum percentage voor deze categorie per (nieuw) bestemmingsplan of wijk, voor publieke gronden en voor voedselproductie, beleving, educatie, recreatie, opvangen fijnstof, koolstofopslag in de bodem en waterberging
- Put inspiratie uit mooie voorbeelden van elders: de huertas (stadstuinen) in Barcelona en Valencia, en projecten in Detroit en New York, diverse Duitse steden, Groningen, Oosterwold in Almere
- Geef buurtplannen ruimte om publieke grond voor stadslandbouw te gebruiken. Werk voorwaarde scheppend en stimuleer organisatie van onderop. Zorg dat een stadslandbouwzone op loopafstand in de buurten aanwezig zijn.
- Verbreed de betrokkenheid van Amsterdamse kinderen bij de voedselproductie via het ondersteunen van eigen mini-moestuinen op scholen en kinderopvanglocaties en door actief betrekken van kinderen, ouders en buurtbewoners bij schooltuinen, buurtmoestuinen en stadslandbouw-initiatieven.
- Waardeer deze projecten niet alleen in termen van productiviteit, maar ook in opbouw van sociale cohesie tussen verschillende culturele achtergronden.

Concrete plannen voor stadslandbouw in en rond Amsterdam

- Maak een infographic: Greening the City. Een kaart die goede vruchtbare grond in Amsterdam zichtbaar maakt en bijdraagt aan de bewustwording dat vruchtbare grond net zoals cultureel erfgoed of biodiversiteit schaars en waardevol is.
- Stel voorafgaand aan bouwplannen een bodemcheck verplicht: is grond goed geschikt voor biologische landbouw, dan label 'geen bebouwing gewenst'.
- Faciliteer startende landbouwinitiatieven met regelgeving en beschikbaar maken en houden van gronden
- Schep ruimte voor vernieuwing door te experimenteren (bijv. in de Lutkemeerpolder) en geef de kans aan coöperatieve stadslandbouw.
- Zet de 43 hectare waar de gemeente mede eigenaar van is in voor stadslandbouw en niet als bedrijventerrein voor Schiphol.

2. De grazende stad – over hoe onze omgeving bepaalt wat wij eten

- Ondernemers spelen een centrale rol bij gezonder maken voedselomgeving. Zorg dat ze ook die centrale rol kunnen spelen.
- Schrijf challenges uit voor ondernemers die zich actief inzetten voor een gezondere omgeving en zet voorbeeldinitiatieven in de spotlights
- Maak richting ondernemers duidelijk dat een gezonder aanbod ook kan helpen om een nieuwe doelgroep te binden..

- Maak relevante informatie en data zichtbaar, beschikbaar en toepasbaar voor ondernemers. Laat ondernemers zien aan welke gezonde producten behoefte is in de buurt, door kleinschalig marktonderzoek te doen en dat actief te delen.
- Betrek buurtbewoners bij gezonder maken voedselomgeving. Breng het bijzondere van de buurt met de buurt in kaart en vertaal het in lokale workshops, lokale recepten, lokaal ondernemerschap.
- Houd rekening met grote verschillen in kennis en behoeften tussen hoger- en lager opgeleiden en de culturele achtergronden.
- Zet rolmodellen in die laten zien dat gezond gedrag niet moeilijk of vervelend is, maar je kan helpen om je fit te voelen en actief te zijn.
- Betrek bewoners bij initiatieven zoals een publieksverkiezing voor 'de gezondste ondernemer van het jaar', zodat ze merken dat ze invloed kunnen hebben op het aanbod in hun omgeving.
- Organiseer activiteiten waarbij je laat zien dat gezond niet saai of ingewikkeld is, maar ook leuk en gezellig kan zijn. Bijvoorbeeld door een gezond feestmaal te bereiden met ondernemers uit de buurt.

3. Versterken en opschalen van korte ketens van boer naar consument

Versterken lokale korte ketens, o.a. door publieke inkoop

- Overheid *be the change*: zet stappen in zelf duurzaam en lokaal publiek inkopen, geef het goede voorbeeld en werk daarin samen met inwoners
- Breng beter in kaart wat er al gebeurt en in gang is gezet op het vlak van lokale voedselproductie en korte ketens. Verzamel ook data die nodig is om te beoordelen welke veranderingen nodig zijn, bijvoorbeeld met betrekking tot voedselkilometers, gezondheid, logistiek, verdienmodellen, etc.
- Maak gebruik van methoden als 'serious games' om jongeren te betrekken en om inzicht te krijgen in wat systeemverandering betekent voor verschillende schakels in de keten.

Samenwerking tussen initiatieven

- Faciliteer samenwerking tussen verschillende bestaande initiatieven voor lokaal voedsel en korte ketens in en om de stad. O.a. op het vlak van kennisuitwisseling, bundelen vraag en afstemmen aanbod, delen van informatie over markten.
- Bied ondersteuning aan door een aanspreekpersoon vanuit de gemeente zonder commercieel belang voor verdere professionalisering, capacity building en leren van succesvolle concepten.

Inclusiviteit in stedelijke voedselproductie

- Betrek groepen die vaak 'buiten de boot vallen', zoals vluchtelingen, ouderen, kansarme jongeren, gedetineerden, beter bij initiatieven voor het versterken van lokale voedselketens. Dit kan bijvoorbeeld door strategieën die stadslandbouw combineren met educatie. Sociaal inclusieve projecten dragen bij tot meer sociale cohesie en een gezonde stad.
- Ontwikkel hiervoor een integrale visie op de maatschappelijke rol van voedsel, waarbij verschillende sociale domeinen en waarden worden betrokken, alsmede een strategie met bijbehorende middelen.

- Bouw voort op en leer van succesvolle ervaringen, organisatievormen en verdienmodellen van initiatieven elders in Nederland en daarbuiten, bijv. Food for Good in Utrecht.

4. Eerlijke handel van Amsterdam met de wereld

- Verbeter de wereld, begin lokaal. Een verantwoord voedselverhaal staat niet los van de keten, die veelal globaal is georganiseerd.
- Zorg dat boeren zowel in Nederland als daarbuiten een kostendekkende, stabiele prijs krijgen door een eerlijk inkoopbeleid in te voeren
- Werk aan het verduurzamen van de productieketens door de duurzame beleidsdoelen voor de Haven van Amsterdam uit te werken in concrete maatregelen

5. Aandacht voor het voedsel verhaal

Wat duidelijk wordt uit alle gesprekken is dat het voedselvraagstuk leeft en inspireert, net zoals de vaststelling dat het voedselvraagstuk complex, urgent en indringend is. Het voedsel vraagstuk bestaat uit een plethora van verhalen die allemaal in elkaar grijpen. Tijdens het festival werd ook de We Feed The City film challenge gelanceerd, waarbij mensen uit de stad en regio worden uitgedaagd filmpjes te maken rond één van deze zes thema's: circulariteit, logistiek, food scape, gezondheid, toerisme en citizen science. Ter inspiratie werd dit mooie filmpje over Stadstuinderijen in Amsterdam vertoond. We feed the City challenge is een users generated bewustwordingsproject dat van onderop werkt aan het in kaart en zichtbaar maken van de voedselstromen in en om de stad. Het wilt vooral bijdragen aan inspiratie en innovatie rondom het vraagstuk van de korte keten. We denken dat we instaat zijn de bestaande voedselvraagstukken te veranderen door het dominante verhaal te verrijken met al die andere verhalen.

6. Voedseltransitie

De voedseltransitie is in volle gang en vereist alle aandacht van de partijen die hierin een leidende taak vervullen. Steden en provincies spelen daarin een belangrijke rol, zoals de City Deal en het internationale Milan Pact laten zien. Nederland kan en hoeft de wereld niet te voeden. Maar Nederland kan wel Nederland voeden op gezonde en verantwoorde manier, en eraan bijdragen dat mensen in de meeste andere plekken in de wereld dat ook kunnen. Steden en provincies kunnen deze transitie in belangrijke mate stimuleren met een ambitieus voedselbeleid. Deze innovatie en vernieuwing kunnen bijdragen aan de overgang van een voedselsysteem dat nu nog sterk afhankelijk is van fossiele brandstof en externe inputs naar een duurzaam en veerkrachtig regionaal voedselsysteem.

Bijlagen

- 1 Presentatie Han Wiskerke, hoogleraar Rurale Sociologie aan de Wageningen Universiteit: Voedsel als stedelijke uitdaging en kans
- 2 Presentatie Mike Venekamp, Atlantis Handelshuis
- 3 Eerlijke Handel van Amsterdam met de wereld, presentatie van Madelon Meijer (Oxfam Novib) en Tarek Hosny (SCHADUF, Caïro, Egypte)